

Touhy
Diendeho
Diongry

Imbolar
Mbue

Copyright © Imbolo Mbue, 2016
Translation © Libuše Čižmárová, 2016

ISBN 978-80-7473-430-4

Nikdy po něm nikdo nechtěl, aby si na pracovní pohovor vzal oblek. Nikdy mu neřekli, aby si přinesl životopis. Nikdy ani žádný životopis neměl, totiž až do minulého týdne, kdy vstoupil do knihovny na rohu Čtyřiatřicáté ulice a Madisonské avenue a jeden z dobrovolných pracovních poradců ho pro něj napsal, a vyrobil mu navíc podrobný soupis jeho dosavadních zaměstnání, aby bylo jasné, že je mužem schopným úspěšně plnit mnoho náročných úkolů: farmář zodpovědný za obdělávání půdy a pěstování zdravých plodin; metař pečující o to, aby bylo město Limbé krásné a bez poskvrny; myč nádobí v jedné z manhattanských restaurací, jehož úkolem bylo zajišťovat, aby zákazníci jedli z čistých, bakteriálně nezávadných talířů; taxikář v Bronxu, jenž bezpečně převážel pasažéry z místa na místo.

Nikdy se nemusel starat o to, zda má potřebné zkušenosti, zda je jeho angličtina dokonalá, zda bude považován za dostatečně inteligentního. Jenže dnes, když si oblékl zelený dvouřadový oblek s tenkým proužkem, který měl na sobě i v den, kdy vstoupil na americkou půdu, nedokázal myslet na nic jiného, než jak udělat dojem na muže, jehož nikdy předtím neviděl. Ať se sebevíc snažil, nedokázal přestat uvažovat o otázkách,

kteřé by mu mohly být položeny, o tom, co by bylo třeba odpovědět, jak by měl chodit a mluvit a sedět, jak dlouho asi bude muset mluvit nebo poslouchat a přikyvovat, a o věcech, které bude muset nebo nebude smět říct, jak odpoví, až bude dotázán, jestli je v zemi legálně. Vyschlo mu v krku. Dlaně se mu potily. V přeplněné podzemce v centru města nemohl vytáhnout kapesník, otřel si proto dlaně o kalhoty.

„Dobře ráno, prosím,“ řekl recepčnímu v hale, když vešel do banky Lehman Brothers. „Jmenuji se Džende Džonga. Jdu za panem Edwardsem. Za panem Clarkem Edwardsem.“

Pihovatý recepční s bradkou požádal o průkaz totožnosti a Džende ho rychle vytáhl z hnědě dvoukřídle peněženky. Muž doklad vzal, důkladně si prohlédl jeho přední i zadní stranu, zvedl oči k Džendeho tváři, pohlédl na jeho oblek, usmál se a zeptal se ho, jestli by se nechtěl stát burzovním makléřem nebo tak něco.

Džende zavrtěl hlavou. „Ne,“ odpověděl bez úsměvu, „řidičem.“

„Správně,“ řekl recepční a podal mu návštěvnickou legitimaci. „Tak hodně štěstí.“

Tentokrát se Džende usmál. „Děkuji, můj bratře,“ opáčil. „Štěstí budu dneska opravdu potřebovat.“

Jak sám stoupal výtahem do osmadvacátého patra, prohlédl si nehty (bohudík nebyly špinavé). Pak si v bezpečnostním zrcadle nad hlavou urovnal připínací kravatu, překontroloval zuby a nenalezl na nich žádné viditelné zbytky smažených plantýnů s fazolemi, které jedl k snídani. Odkášlal si a otřel zbytky slin zaschlých v koutcích úst. Když se otevřely dveře, napřimil se a představil sekretářce, ta přikývla, předvedla řadu mimořádně bílých zubů, kamsi zatelefonovala a poté mu řekla, aby šel s ní. Kráčeli kancelářskými prostorami, kde v kójiích s mnoha obrazovkami seděli mladí muži

v modrých košilích, potom chodbou, kolem další rozlehlé místnosti zaplněné kójemi až do slunné kanceláře s čtyřdílným oknem sahajícím od stěny ke stěně a od podlahy ke stropu, za nímž stály tisíce podzimem zalitých stromů a hrdých věží Manhattanu. Na vteřinu otevřel ústa – taková vyhlídka se mu ještě nikdy nenašlytla – i pro tu nádheru uvnitř. Po jeho pravici byla odpočinková zóna (černá kožená pohovka, dvě černá kožená křesla, skleněný konferenční stůl), uprostřed luxusní pracovní stůl (oválný, z třešňového dřeva, s černou koženou polohovací židlí pro šéfa a dvěma zelenými koženými křesly pro návštěvníky) a po jeho levici nástěnný regál (z třešňového dřeva, se skleněnými dvířky a s bílými pořadači v úhledných řadách), před nímž stál Clark Edwards v tmavém obleku a krmil popsanými listy skartovačku.

Džende se k němu otočil, napůl se uklonil a řekl: „Prosím, pane, dobré ráno.“

„Posadte se,“ odvětil Clark, aniž zvedl oči od skartovačky.

Džende spěšně přešel ke křeslu vlevo. Vyndal z dešek svůj životopis a položil ho před Clarkovu židli. Dával si přitom pozor, aby neporušil vrstvy bílých papírů a výtisků deníku *Wall Street Journal* zpřeházených na stole. Na jednom z listů *Journalu*, který vykukoval zpod archů plných čísel a grafů, stál titulek: *Velká naděje bílých? Barack Obama a sen o barvoslepé Americe*. Předklonil se, aby si článek přečetl – mladý ambiciózní senátor ho fascinoval –, ale rychle se zase napřímil, když si uvědomil, kde je, proč tam je a co se má stát.

„Máte nějaké nesplacené pokuty?“ zeptal se Clark, jakmile dosedl.

„Ne, pane,“ odpověděl Džende.

„A nebyl jste ani účastníkem žádné vážné nehody, že?“

„Ne, pane Edwardsi.“

Clark vzal ze stolu jeho životopis, stejně zmačkaný a vlhký jako muž, o jehož životě vypovídal. Zatímco Clarkovy oči chvíli setrvaly na papíře, Džendeho pohled přelétal sem a tam, od vrcholků stromů v Central Parku daleko za oknem ke stěnám místnosti lemovaným abstraktními malbami a portréty bílých mužů s motýlky. Cítil, jak mu na čele vyvstávají krůpěje potu.

„Dobrá, Džende,“ řekl Clark, odložil životopis a opřel se o opěradlo židle. „Povězte mi o sobě něco.“

Džende ožil.

Přesně tuhle otázku probírali s manželkou Neni minulou noc; našli ji na Googlu, když zadali: „otázka, kterou dostanete při každém pracovním pohovoru“. Hodinu se hrbili u počítače, který se sekal. Při hledání nejlepší odpovědi pročítali podobné rady z prvních deseti stran, které jim Google nabídl, až nakonec usoudili, že nejlepší bude, když Džende promluví o svém pevném charakteru, spolehlivosti a o tom, že má všechno, co takový velmi vytižený řídicí pracovník jako pan Edwards od šoféra potřebuje. Neni také navrhla, aby zdůraznil svůj úžasný smysl pro humor, snad i prostřednictvím drobného zažertování. Koneckonců, dodala, který exekutivec z Wall Street by po nekonečných hodinách, kdy si láme hlavu s tím, jak vydělat víc peněz, při nastoupení do auta neoceníl řidiče, který nemá daleko k dobrému vtipu? Džende souhlasil a připravil si odpověď, krátký monolog zakončený vtipem o krávi v supermarketu. To by mělo zabrat, mínila Neni. I on sám o tom byl přesvědčen. Jakmile však začal mluvit, nacvičenou odpověď zapomněl.

„Dobře, pane,“ řekl. „Bydlím v Harlemu, s manželkou a šestiletým synkem. A jsem z Kamerunu, to je ve střední Africe nebo v západní Africe. Záleží na tom, koho se zeptáte, pane. Jsem z malého města u Atlantského oceánu, z Limbé.“

„Chápu.“

„Děkuju, pane Edwardsi,“ řekl rozechvělým hlasem. Nebyl si přitom jist, za co vlastně děkuje.

„A jaké pracovní povolení máte v téhle zemi?“

„Já mám papíry, pane,“ vybreptl v předklonu a s rychlým přikyvováním. Po celém těle mu naskakovala husí kůže.

„Ale *jaké* papíry?“

„Ach, promiňte, pane. Já mám OZ. OZ, pane... právě teď mám OZ.“

„Co to má –?“

Na Clarkově stole zabzučel mobil Blackberry. Clark ho rychle vzal do ruky. „Co to ale znamená?“ zeptal se s pohledem upřeným na telefon.

„To znamená osvědčení o zaměstnání, pane,“ odpověděl Džende a zavrtěl se v křesle. Clark nepřikývl ani nemávl rukou. Se skloněnou hlavou přejížděl očima po přístroji a jeho hebce vyhlížející prsty hbitě poskakovaly po klávesnici – nahoru, doleva, doprava, dolů.

„To je pracovní povolení, pane,“ dodal Džende. Pohlédl na Clarkovy prsty, pak na jeho čelo, znovu na prsty; nebyl si jistý, jak má udržovat oční kontakt, když oči nejsou pro kontakt k dispozici. „To znamená, že smím pracovat, pane. Dokud nedostanu zelenou kartu.“

Clark napůl přikývl a dál tůkal do klávesnice.

Džende se podíval z okna; doufal, že se moc nepotí.

„A jak dlouho bude trvat, než dostanete zelenou kartu?“ zeptal se Clark a odložil telefon.

„Sám nevím, pane. Imigrační úřad je pomalý, pane, je velice zvláštní, jak pracují.“

„Ale jste v této zemi dlouhodobě legálně, je to tak?“

„Ach ano, pane,“ řekl Džende. Znova rychle přikývl, na tváři se mu objevil bolestný úsměv, oči bez jediného mrknutí. „Zcela legálně, pane. Pořád čekám na zelenou kartu.“

Clark na něj dlouhou chvíli jen upřeně hleděl, jeho bezvýrazné zelené oči ani náznakem nenapovídaly, co si myslí. Džendemu se po zádech řinul horký pot a vsakoval se do bílé košile, kterou mu Neni koupila u pouličního prodavače na Stopětadvacáté ulici. Začala vyzvánět pevná linka.

„V tom případě velmi dobře,“ řekl Clark a zvedl sluchátko. „Jste-li tu legálně.“

Džende Džonga si oddechl.

Zděšení, které mu sevřelo hrud', když Clark Edwards vyslovil slovo papíry, pomalu polevovalo. Na krátký okamžik zavřel oči a poděkoval milosrdnému Jsoucnu, vděčný za to, že stačila jen polovina pravdy. Co by říkal, kdyby mu pan Edwards položil další otázky? Jak by vysvětlil, že jeho pracovní povolení a řidičský průkaz jsou platné pouze do té doby, dokud bude jeho žádost o azyl čekat na vyřízení anebo bude schválena, ale že pokud bude zamítnuta, všechny jeho doklady budou neplatné a žádná zelená karta nebude? Byla by pak nějaká možnost, jak pana Edwardse přesvědčit, že je čestný člověk, vlastně velice čestný člověk, přestože teď imigračním úředníkům vykládá tisíce historek, jen aby se jednoho dne mohl stát americkým občanem a žít v téhle skvělé zemi navždy?

„A jak dlouho už jste tady?“ zeptal se Clark, když zavěsil.

„Tři roky, pane. Přišel jsem v roce 2004, v měsíci –“

Odmlčel se, polekalo ho Clarkovo hlučné kýchnutí.

„Pozdrav pánbu, pane,“ řekl, když si exekutivce přitiskl zápěstí pod nos a znovu kýchl, ještě hlasitěji než předtím. „*Ašýja*, pane,“ dodal. „Pozdrav pánbu ještě jednou.“

Clark se předklonil a zvedl láhev vody, stojící na pravé straně stolu. V dálce za ním, za dokonale čistými skly oken, přelétala nad parkem červená helikoptéra a pod

bezmračnou ranní oblohou směřovala ze západu na východ. Džende opět stočil pohled ke Clarkovi a sledoval, jak z láhve upíjí několik doušků. Také toužil po trošce vody, jež by zmírnila sucho v jeho hrdle, ale neodvažoval se změnit směr jejich rozhovoru tím, že by o ni požádal. Ne, to si nemohl dovolit. Určitě ne teď. Jeho hrdlo mohlo být nejsušším místem v poušti Kalahari, ale právě teď na tom vůbec nezáleželo – vedl si dobře. No, příliš dobře možná ne. Ale každopádně ani špatně.

„Oukej,“ řekl Clark a odložil láhev. „Já vám teď řeknu, co od řidiče chci.“ Džende polkl a přikývl. „Požaduju lojalitu. Požaduju spolehlivost. Požaduju přesnost a žádám, abyste udělal, co řeknu, a na nic se neptal. Jste s tím srozuměn?“

„Ano, pane, ovšem, pane Edwardsi.“

„Podepíšete prohlášení o mlčenlivosti a nikdy nikomu neřeknete nic z toho, co mě uslyšíte říkat nebo uvidíte dělat. Nikomu. Naprosto nikomu. Chápete?“

„Chápu to moc dobře, pane.“

„Fajn. Budu se k vám chovat slušně, ale nejprve se musíte chovat slušně vy ke mně. Budu vaší prioritou, a pokud vás nebudu potřebovat, budete se starat o mou rodinu. Jsem vytížený člověk, takže nečekejte, že vás budu kontrolovat. Byl jste mi velmi vřele doporučen.“

„Dávám vám své slovo, pane. Slibuju. Mé čestné slovo.“

„Velmi dobře, Džende,“ řekl Clark. Usmál se, přikývl a zopakoval: „Velmi dobře.“

Džende si z kapsy kalhot vytáhl kapesník a osušil si jím čelo. Zhluboka se nadechl a čekal, až si Clark ještě jednou přečte jeho životopis.

„Chcete se mě na něco zeptat?“ Clark přesunul životopis k hromadě papírů na levé straně stolu.

„Ne, pane Edwardsi. Jasně jste mi řekl, co potřebuju vědět, pane.“

„Výborně. Zítřa budu mít ještě jeden pohovor. Poté se rozhodnu. Asi ještě zítřa vám dám vědět. Má sekretářka vám zavolá.“

„Moc vám děkuju, pane. Jste velmi laskav.“

Clark vstal.

Džende se rychle odsunul od stolu a také se postavil. Narovnal si kravatu, která se během rozhovoru nachýlila jako vrba v divoké bouři.

„Mimochodem,“ dodal Clark s pohledem upřeným na kravatu, „doufáte-li v postup ve své kariéře, pořídte si lepší oblek. Černý, modrý nebo šedý. A opravdovou kravatu.“

„To není žádný problém, pane,“ odpověděl Džende. „Můžu si sehnat nový oblek, pane. Jistěže můžu.“

Přikývl a rozpačitě se usmál, přičemž odhalil své natěsnané zuby, a ústa rychle zavřel. Clark úsměv neopětoval, jen mu podal ruku. Džende ji uchopil oběma svými dlaněmi a se skloněnou hlavou jí velmi pečlivě potřásl. Předem vám velice děkuju, chtěl říct znova. Budu tím nejlepším řidičem, pokud mi tu práci dáte, řekl málem.

Neřekl to však; musel své zoufalství udržet na uzdě, aby nevybuchlo skrz tenkou vrstvu důstojnosti, v níž bylo po celý rozhovor zahaleno. Clark se usmál a poplácal ho po rameni.